

מסורת הש"ס

א (**א** וְ**אֵל** אֱלֹהִים: **א**) ע"ז **א**. זכאים קו: **א** לקמן סו: **ד**) נִשְׁבַּח מַג: וְ**אֵל**, **א**) שְׁבַח מַג: וְ**אֵל**, **א**) וְ**אֵל** דמ"ג, **א**) וְ**אֵל** לְהֵא, **א**) וְדָבָרִים יוֹ, **א**) וְדָבָרִים יג, **א**) בְּסִפָּא: לְשֹׁאֵר לְלֹמִי ע"ז, **א**) וְעַיִן מוֹסְפוֹת זכאים י ד"ה ר"ל ומוספות חולין יד. ד"ה השוחטן,

תורה אור השלם

1. הַשְׁמֵר לך פֶּן תִּקְשֹׁשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְׁמֵרָם מִקִּיָּץ וְפֶן תִּדְרֹשׁ לֹא־לִדְרֹשׁם לְאַמֵּר אִיכָּה יַעֲבֹדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֹּן גַּם אֲנִי: דְּבָרִים יב ל 2. וְלֹא יִרְבּוּ עוֹד אֶת זְבָחֵיהֶם לְשִׁעִירֵם אֲשֶׁר הֵם זִוְיָם אַחֲרֵיהֶם חֲקֵת עוֹלָם תִּהְיֶה וְאֵת לָהֶם לִדְרֹתָם: וִיקָרָא יו ד 3. לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתּוֹתַי וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתּוֹתַי לְאָרֶץ:

שמות כ ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למעוטי וכו' שזוכתין לה למה י':

מוסף רש"י

ר' יוחנן אמר אסורה. קסבר מחשבין מעבודה לעבודה דליפתין חוץ מפנים (נ"י דה) ממחשבת פיגול של פנים, שהשוחט על מנת לזרוק דם למחר או להקטיר אימורין למחר זכו עיקר פיגול (וחולין לט). וריש לקיש אמר מותרת. לאכליה (תבחים י). לריש לקיש לא ליפתין, דפנים הוא דאמר רמנאן השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק, דהוי מחשב מעבודה לעבודה, אבל מעבודה זו על זבחתה, אבל לענין עבודה סוככים לא (ע"י דד) ואינה אסורה אלא אם כן שחט לעבודה סוככים, ששחיטתה עבד עבודה סוככים או זרק דמה לעבודה סוככים (תבחים י). מניין לזובח בהמה למרקוליס. אע"פ שעבודתו דרך ציון לקטלו כזבחים חוה עבדו דרך כבוד ולא קרינא ביה איכה יעבדו ואעשה כן, ואפ"ה מניין שהוא חייב תבחים קו). אע"פ שאין עבודתו צויתיה (ע"י רמ). אם אינו ענין לכדריכה. לעבודה סוככים שעבודתה צויתיה, דהא נפקא לן מאיכה יעבדו (סו). האומר אעבוד כו'. נאחז מכל הלשונות הללו הוי מסית וחייב (דקמן טו). הנאי שקלה מעלמא. אינדט כולם, שאין אחת מולא תנאים שנחלקו בכן, דמקוץ הכן תרתי מתנייתא חדא כמר וחדא כמר (שבת גז). דלא משחת מנאי דפליגי בהאי (פסחים סה). וכע"י ביצה (יט).

אסורה. הבהמה בהגאה ואע"פ שהשחיטה לאו לעבודה כוכבים

היתה ואפילו לא זרק דמה לעבודה כוכבים נאסרה. וילפינן טעמא בשחיטת חולין [לע]. דגמר לה רבי יוחנן ממחשבת פיגול דהויא מעבודה לעבודה דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול:

וריש לקיש אמר מוסר. לא יליף חוץ מפנים אין מחשבין מעבודה לעבודה: הניחא. הא דמייתר לן וזבח ללמד על הכלל ולא מוקמינן לה^(א) האי דרשא לומר שמחשב מעבודה לעבודה הא ניחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין אימסורי ממחשבת פיגול איכא למימר דלענין איחיוצי גברא נמי מהמס יליף ועל כרחיק אייתר ליה וזבח אלא לר"ל דלא יליף עבודה כוכבים מפיגול נימא דהאי וזבח להכי הוא דאחא שמחבין מעבודה לעבודה: העוזדי כוכבים העוזדין את ההרים תניא במסכת ע"י (דף מה). ההרים מותרין בהגאה דכתיב אלהיהם על ההרים^(ב) ולא ההרים אלהיהם: **ועוזדיהם בסיף**. אע"ג דמחובר לא מתסר עבודה כוכבים מיהא הוי. והכא נמי לא צעיא קרא הואיל ושחיטה זוכך זריקה היא והא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק הוה ליה חשב עבודה כוכבים דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחיק אי השתחואה ללמד על הכלל נפקא ליה לא ה"ל למיכתב וזבח: **איכה יעבדו**. דמשמע כדרכה אין שלא כדרכה לא: **למעוטי מאי**.

שלא כדרכה מאחר דילפינן בהשתחואה דאפילו אינה עבודה פנים מחייב שלא כדרכה כי נימא למעוטי עבודה ציון לעבודה כוכבים שעבודתה דרך כבוד כגון פוער עגמו לעבודה כוכבים **עוזבין**^(א) למה לי למעוטי מהאי קרא: **הא מהשתחואה נפקא**. שמלמדת על הכלל שאינו חייב אלא דרך כבוד כהשתחואה: **אלא הא דא"ר אלעזר מניין לזובה בהמה**. שהיא עבודה כבוד למרקוליס שעבודתה ציון וה"ה לפעור אם איתא לרבה בר רב חנין שהשתחואה מלמדת על הכלל ל"ל האי קרא להכי מהשתחואה נפקא: **לזובה להנעים**. ואינו מתכוין לקבלו עליו באלוה ואשמועינן קרא דעובר בלאו: **ארכסו ליה סורי**. והלך לבקשן: **האומר אעבוד**. משעה שהסיתוהו ונתלה חייב מיתה דנפקא לן לקמן (ע"י) מלא תאכזה ולא תשמעני^(ב) הא אזה ושמע חייב מיד: **אלך ואעבד**. שמחוסר הליכה אע"ג דאיכא למימר אדהכי הדר ביה: **נלך ונעבדו**. אע"פ שכלל עגמו עם אחרים דאיכא למימר הני אחרים לא אולי ואיהו נמי לא לחיל: **א"ל**. מתני' דקתני עובד אין אומר לא: **באומר איני מקבלו עלי**. באלוה: **אלא בעבודה**. עד שאעבדנו דכל כמה דלא פלח ליה אין כאן אזה ושמע וסיפא דמשמע בנאמריה חייב ששקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קבליה עליה באלוה אי לא פירש בהדיא שאינו מקבלו עליו אלא בעבודה: **צואו ועבדונו**. עושה את עגמו עבודה כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: **מחייב מיתה כמסית: רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב**. בשביל דבור בלא מעשה אלא בניסת לעבודה כוכבים ואזה ושמע ואמר אעבוד אלך ואעבוד אצל באומר צואו ועבדוני פטור אלמא טעמא דרבי יהודה כמסית אחרים לעגמו טעמא אחרניא הוא דהא בניסת חיוצי מחייב דביצורא: **מסית לעגמו**. במסית אחרים לעגמו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: **לא שמעי ליה**. שהרי הוא אדם כמותם ואפילו הניסתים לשאר עבודה כוכבים^(ג) אין ניסתין לעבוד אדם:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סא.

רייש לקיש אמר מותרת. פ' בהגאה ולא באכילה דמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו אי נמי אפילו באכילה שרי כיון דלא היה מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומר^(א): **איכא יעבדו למעוטי מאי**. תימא השתא נמי דאמר זביחה יאזה ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעוטי מאי דלמעוטי שלא כדרכה בשאר עבודות לא אינטרין דמוציחה נפקא דוקא עבודת פנים וע"כ איכה יעבדו לרצויי אחא כגון פוער לפעור חורק אכן למרקוליס דלא נפקי ליה לא מוציחה ולא מהשתחואה ואי לאו איכה יעבדו ה"א דאפילו כדרכה צעינן דרך כיבוד וי"ל דאי השתחואה ללמד יאזה לחייב בשאר עבודות אפילו שלא דרך כבוד כגון פוער לפעור חורק אכן למרקוליס נמי לא צריך קרא דמהשתחואה נפקא אע"ג דעבודתה דרך ציון כיון שעובדין אותה בכן וגדולה מזו צעי למימר הש"ס בסמוך דנפקא ליה פוער למרקוליס מהשתחואה דלהכי אינטרין איכה יעבדו אע"ג דאין עבודתו בכן אלא משום דעבודתו דרך ציון וכ"ש פוער לפעור חורק אכן למרקוליס אע"ג דדרך ציון כיון עבודתו בכן: **בצניין** ציובה בהמה למרקוליס. דמוצח לאלהים נפקא לן

בזבח למכוזדים אצל בזבח למזבחים לא ואי"ת אזהרה שמענו מלא יצחנו עונש מלא ליה בזבח למזבחים וע"כ דמוצח לאלהים שמענו לעיל עונש אצל אזהרה לזבח שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גצי השתחואה אינטרין קרא לעונש ואזהרה שלא כדרכה וי"ל דזבח לאלהים לעונש ולא יצחנו לאזהרה וניחא השתא דקאמר אס אינו ענין לכדרכה דהא כתיב איכה יעבדו דהל"ל אס אינו ענין למכוזדים דהא כתיב וזבח לאלהים וגו' תנאו ענין למזבחים והשתא לכל שלא כדרכה אינטרין לא יצחו ולא נקט מרקוליס אלא משום דמסמ מזבחים לאו אורחיהו צביחה ואי"ת נימא דהני קראי למכוזדים אצל למזבחים מנא לן דהא לקמן שלש השתחואות חד אינטרין לכשלא כדרכה דמכוזדים וחד לשלא כדרכה דמזבחים וי"ל כיון דגלי קרא גצי השתחואה דלא שני ה"ה בשאר עבודות וכן פ' בקונט' לקמן: **האומר אעבוד**. פ"ה משתתריא חייב דנפקא ליה מלא תאזהר ולא תשמע אליו הא אזה ושמע חייב וקשה דאכתי לא ס"ד האי טעמא עד דמיייתי ליה דרז יוסף אלא היינו טעמא דמקבלו עליו באלוה: **ומך סבר מסית לעצמו לא שמעי** צ"ה. תימא נהי דלא שמעי

ליה ליחייב מיהא כשאר מסית דמחייב דביצורא כשמכמינן לו עדים ואמרו היאך נניח אלהים חיים ונעבוד עזים ואבנים ואס אין חזר זו חייב דהכי משמע ויש לומר דוקא מסית לעבודה כוכבים דשמעי ליה דממשכי בתריה טפי אצל מסית לעגמו לא חשיב מסית כ"כ משום דלא שמעי ליה דאמרי מ"ש איהו מינן ועי"ל דבכולה שמעתין פליגי בניסת והא דקאמרין לעיל היכא דפלחו כ"ע לא פליגי ר"ל במסית כ"ע לא פליגי דכיון דאי פלחו מחייב על כן יש לחייב המסית דביצוריה במסית לעבודת כוכבים כי פליגי דביצורא בעלמא בניסת כשאמר אין דרבי מאיר סבר דיצורא מילתא הוא ועמייב ניסת ומסיק דניסת לעבודה כוכבים דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מודה דמחייב דביצור כי פליגי במסית לעגמו אי מחייב ניסת או לא אצל במסית פשיטא דמחייב דביצורא:

רבא

מאי

	עין משפט
	גר מצוה
א [ומי' פ"ח מהל' ע"ז הלי"א טו"ש"ע י"ד סי' קמה סעי' א]:	
קל ב מיי' פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ב סמג לוחין ח:	
קלא ג מיי' שם הלכה ג: קלב ד ה ר מיי' שם פ"ה הלכה ה:	

סא:

עין משפט נר מצוה
קלָג א מ״י פ״ה מה׳ עבודת כוכבים הלכה ה: קלָג ב מ״י שם פ״ג הלכה ו:
קלָה ג ד מ״י פט״ו מה׳ שנגות הלכה ג: קלָו ה מ״י שם הלכה

רְבֵא **אמר** **פְּטוּר**. אע"ג דצפ' בן סורר ומורה (לקמן דף עד.) אמר בעבודת כוכבים יהרג ואל יעבור י"ל נהי דחייב למסור עצמו לכתחלה מ"מ היכא דלא מסר את עצמו לא מיחייב מיתה ואין לומר דרבא לטעמיה דאמר צפ' ר' ישמעאל (ע"ו דף נד. ושם) אפי' עבודת

כוכבים צלינעא נאמר וחי בהן ולא

שימות בהן דא"כ הני ט' (כריתות) דמייתי לימא דאמיא כמ"ד צפרק בן סורר ומורה (לקמן דף עד.) יהרג ואל יעבור דפלוגתא דתנאי היא *וי"מ הא דאמר יהרג ואל יעבור היינו בטעם עבודת כוכבים והכא איירי בעבודת כוכבים שהכל עוֹזֵדִים מאהבה ומיראה דומיא דהמן דמייתי ומתני' דאחד העובד משמע ליה דאיירי כה"ג דאי צטעק דמי' דאמיא דהמן דמייתי כוכבים לא אלתערין דשמעינן ממתני' דהפוער עצמו לפעור *אע"ג דמכוין לצוויי חייב מיהו ההיא דכהן משית הוה מצי לאוקומי צטעם עבודת כוכבים אלא דמשני שפיר וא"ת לרבא אמאי לא השתחוה מרדכי להמן וי"ל כדאמר במדרש שהיו גלמים על לבו אי נמי משום קידוש השם כדמחרינן בירושלמי דשניעית (פ"ד) כגון פסוק ווליינום אחים שנתן להם מים צזוכית כצוהו ולא קיצלוּם: ורבא

במביבה כך מריעה הא דלא א"ל כך אוכלת כך שותה כו' אמר רבא מנא אמינא לה דכתיב מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אשר סביבותיכם הקרובים אליך וגו' מה לי קרובים ומה לי רחוקים הכי קא"ל משיבותן של קרובים אתה למד מה מיבותן של רחוקים מאי לאו דאמר ליה כך אוכלת כך שותה כך ממביבה כך מריעה ש"מ רב אשי אמר סיפא בישראל מומר רבינא אמר לא זו אף זו קתני איתמר העובד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה אביי אמר חייב רבא אמר פטוּר אביי אמר חייב דהא פלחה רבא אמר בַּפְּטוּר אי קבליה עליה באלוה אין אי לא לא: סימן עב"ד ישתחו"ה למשי"ח: ואמר אביי מנא אמינא לה דתנן העובד עבודת כוכבים אחד העובד כו' מאי לאו אחד העובד מאהבה ומיראה ורבא אמר לך לא כדמתרין רבי ירמיה אמר אביי מנא אמינא לה דתניא לא תשתחוה להם להם אי אתה משתחוה אבל אתה משתחוה לאדם כמותך יכול אפילו נעבד כהמן ת"ל וְלֹא תַעֲבֹדֵם והא המן מיראה הוה נעבד ורבא כהמן ולא כהמן כהמן גופיה עבודת כוכבים ולא כהמן דאילו המן מיראה והכא לאו מיראה ואמר אביי מנא אמינא לה דתניא כִּהְיֶה מִשִּׁיחַ בַּעֲבוּדַת כּוֹכָבִים רבי אומר בשגגת מעשה וחכמים אומרים יבהעלם דבר יושוין שבשעירה כיחיד יושוין שאין מביא אשם תלוי האי שגגת מעשה דעבודת כוכבים ה"ד אי קסבר בית הכנסת הוא והשתחוה לו הרי לבו לשמים אלא דחזא אנדרטא והשתחוה לו אי קבליה עליה באלוה מזיד הוא ואי

דלאו כלום עבד: **אחד העובד**. והלא המזבח והמקטיר עוזדין הן אלא הכי קאמר אחד העובד ואפילו מאהבה ומיראה ואחד המזבח לשה אלהות דתנא סיפא לגלויי עליה דרישא דמאהבה ומיראה הוא ואפילו הכי חייב: **דדסיף ר' ירמיה**. אחד העובד כל עבודה שהיא דרכה צדק ואחד המזבח שלא כדרכה ולעולם רישא וסיפא לשם אלהות: וְלֹא תַעֲבֹדֵם. יתירא הוא: **נעבד כהמן**. שעשה עצמו עבודת כוכבים כדאמר במגילה (דף יט.) דאי לאו הכי לא הוה מרדכי מתגרה בו והיה כורע ומשתחוה לו: **והא המן**. מיראת המלך הוו פלחי ליה כדכתיב (אסתר א) כי בן צוה לו המלך וקתני דלא: **ודלא כהמן**. דקתניי' יכול אפילו נעבד כהמן לאו למיסר מיראה אלא למיסר אדם הנעבד לשם עבודת כוכבים שלא מיראה למסגד ליה צטתמא והאי דנקט המן משום דעשה עצמו עבודת כוכבים הוא: **בהן משות**. בקרבן עבודת כוכבים: **ר' אומר בשגגם מעשה**. אפילו לא נעלם ממנו איסור עבודת כוכבים אלא שגג במעשה חייב. ואע"ג דבשאר מצות אין מציא קרבן האמור בו אלא א"כ נעלמה ממנו הלכה דכתיב גבי חטאת כָּזֹכֶר (ויקרא ד) ונעלם דבר כגון הורו ד"ד שחלצ מותר ועשו ע"י העלמתן דבפר כהן משות כתוב (שם) לאשמת העם הרי משוח כלָזֹכֶר אפילו הכי בעבודת כוכבים שקרבנו שוה לשאר יחידים כדקתני ואילו מחייב בשגגת מעשה בלא העלם דבר. ולקמן מפרש האי שגגת מעשה היכי דמי: **וחכ"א**. אף כאן אינו חייב אלא בהעלם דבר. ובהוריות צפ"ב (דף יא:) ילפינן טעמא מקרא: **ושוין שבשעירה כיחיד**. ואפילו לרבנן דלא משוי ליה כשאר יחיד לענין להמחייב בלא העלם דבר מודים הן שאין קרבנו בעבודת כוכבים חלוק משאר יחיד שמציא שעירה דכתיב גבי קרבן עבודת כוכבים צפרשת שלא לך [במדבר טו] ואם נפש אחת אחת יחיד ואחד נשיא ואחד משוח (שם) משמע ואע"פ שנשיא ומשוח חלוקין מן היחידים בשאר מצות שהנשיא מציא שעיר זכר וגאכל וכהן משוח פרו ונשרף והיחיד מציא כשבה או שעירה בעבודת כוכבים שוין הן: **ושוין שאינו מציא אשם תלוי**. על שום לא הודע צתורה משום דגבי אשם תלוי כתיב (ויקרא ה) על שגגתו אשר שגג משמע מי שמציא חטאת על הודע דשגגת מעשה מציא אשם תלוי על לא הודע ילא משוח שאין מציא חטאת אלא בהעלם דבר ואשמעינן הכא אפילו לרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשוח חייב בשגגת מעשה מודה הוא שאין מציא אשם תלוי. ובמס' הוריות (י:) יליף מקרא מדכתיב בזהם תלוי (ויקרא ה) שגגתו שגגתו חטאתי תרי זימני מי שכל חטאו בשגגה ילא משוח שאין כל חטאו בשגגה שהרי בשאר מצות צריך העלם דבר: **שגגת מעשה**. בלא העלם דבר ה"ד: **הרי לבו לשמים**. ולא השתחוה זה לעבודת כוכבים לא מזיד ולא שוגג הוא^[כ] אלא לשמים שהרי לשמים נתכוין ואפילו היה יודע שזה הבית עבודת כוכבים הוא והוא משתחוה צתוכו לשמים אין כאן עונש שהרי אף משתחוה לבית הכנסת לא לבית הוא משתחוה אלא למי ששכן שמו עליה: **אלא דחזא אנדרטא ומגיד ליה**. שראה דמות^[כ] שהיו רגילין לעשות צדמות המלך והרואה אותו משתחוה לו לכבוד המלך ופעמים שעוזדין אותו זה ראה אחד שהיה נעבד ולא ידע שהוא נעבד והשתחוה לו: **אי דקצליה עליה באלוה**. שהשתחוה לו לשם עבודת כוכבים מזיד הוא:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מאי שנא איהו. להיות אלוה יותר ממני ואין דקאמר ליה לחוכי עליה: **ומתניסין**. דקשיין אהדדי הכי מתוקמא רישא דקתני **עובד אין אומר לא: כרבים הניספים**. דאפילו נתלכו מימלכי והדרי בהו ולא טעו הלכך לא קרינא ביה אבה ושמע וסיפא דמחייב באבה ושמע ציחיד הניסת דכיון דנתרלה

לאו דעתיה למהדר והוא אבה ושמע ורחמנא חייביה: **והוילא הכפז יחיד מכלל רבים**. וילך ויעבוד וגו' וסקלתם (דברים יז) **ורבים מכלל יחיד**. לדון בסייף הכה תכה (שם יג) **דעיר הנדחת: להחמיר על ממונס**. ושרפת בלש וגו' (שם) אכל יחיד הקל בממונו שלא גזר עליו לאכדו: **מפי עצמו**. שאין אחר מסיתו: **מנא אמינא לה**. דדדכורא ניסת מפי אחרים הוא דמחייב: **הא אבה ושמע**. למסיתו חייב: **אידי ואידי בניסם מפי אחרים**. ומשכחת לה דלא נתחייב ניסת משום אבה ושמע כגון דלא אמר ליה מסית שצחיה דעבודת כוכבים כך אוכלת וכך שותה דכיון דלא ידע ביה מילתא דשצחיה מהדר קא הדר ביה ולא אבה ושמע: **מנא אמינא לה**. דכי כתוב אבה ושמע בדאמר ליה כך אוכלת וכך שותה משתעי: **דכסיב**. צפרשת מסית מאלהי העמים אשר סביבותיכם הקרובים אליך או הרחוקים ממך מה לי קרובים ומה לי רחוקים ולמה הזכיר קרוב ורחוק אלא מפני שדרכו של מסית לדבר על עבודת כוכבים רחוקה שאינו מכיר בה ומוציא צפיו השקר ואומר כך אוכלת וכך שותה לפיך אני אומר לך הסתכל בעבודת כוכבים הקרובות לך ותראה שאין בהם ממש ומהן אתה למד טיבן של רחוקים. אלמא קרא בדאמר ליה כך אוכלת כתוב: **רצ אשי אמר סיפא**. דמחייב באמירה בישראל מומרי^[כ] דכין דקבל עליה מו לא הדר ביה שהרי הופקר צדק: **רבינא אמר**. לעולם בישראל גמור וכולה מתני' בחד טעמא ותנא רישא עובד וסיפא אומר ולא אף זו קתני כלומר ולא עובד בלצד אמרו אלא אף אומר חייב: **מאהבה ומיראה**. מאהבת אדם ומיראת אדם ולא חשבה בלבו באלהות: **חייב**. במזיד ובהתראה צמימה ובשוגג דכסבור מותר לעשות כן חייב צתטאת: **פטור**. צין במזיד צין בשוגג

דלאו כלום עבד: **אחד העובד**. והלא המזבח והמקטיר עוזדין הן אלא הכי קאמר אחד העובד ואפילו מאהבה ומיראה ואחד המזבח לשה אלהות דתנא סיפא לגלויי עליה דרישא דמאהבה ומיראה הוא ואפילו הכי חייב: **דדסיף ר' ירמיה**. אחד העובד כל עבודה שהיא דרכה צדק ואחד המזבח שלא כדרכה ולעולם רישא וסיפא לשם אלהות: וְלֹא תַעֲבֹדֵם. יתירא הוא: **נעבד כהמן**. שעשה עצמו עבודת כוכבים כדאמר במגילה (דף יט.) דאי לאו הכי לא הוה מרדכי מתגרה בו והיה כורע ומשתחוה לו: **והא המן**. מיראת המלך הוו פלחי ליה כדכתיב (אסתר א) כי בן צוה לו המלך וקתני דלא: **ודלא כהמן**. דקתניי' יכול אפילו נעבד כהמן לאו למיסר מיראה אלא למיסר אדם הנעבד לשם עבודת כוכבים שלא מיראה למסגד ליה צטתמא והאי דנקט המן משום דעשה עצמו עבודת כוכבים הוא: **בהן משות**. בקרבן עבודת כוכבים: **ר' אומר בשגגם מעשה**. אפילו לא נעלם ממנו איסור עבודת כוכבים אלא שגג במעשה חייב. ואע"ג דבשאר מצות אין מציא קרבן האמור בו אלא א"כ נעלמה ממנו הלכה דכתיב גבי חטאת כָּזֹכֶר (ויקרא ד) ונעלם דבר כגון הורו ד"ד שחלצ מותר ועשו ע"י העלמתן דבפר כהן משוח כתוב (שם) לאשמת העם הרי משוח כלָזֹכֶר אפילו הכי בעבודת כוכבים שקרבנו שוה לשאר יחידים כדקתני ואילו מחייב בשגגת מעשה בלא העלם דבר. ולקמן מפרש האי שגגת מעשה היכי דמי: **וחכ"א**. אף כאן אינו חייב אלא בהעלם דבר. ובהוריות צפ"ב (דף יא:) ילפינן טעמא מקרא: **ושוין שבשעירה כיחיד**. ואפילו לרבנן דלא משוי ליה כשאר יחיד לענין להמחייב בלא העלם דבר מודים הן שאין קרבנו בעבודת כוכבים חלוק משאר יחיד שמציא שעירה דכתיב גבי קרבן עבודת כוכבים צפרשת שלא לך [במדבר טו] ואם נפש אחת אחת יחיד ואחד נשיא ואחד משוח (שם) משמע ואע"פ שנשיא ומשוח חלוקין מן היחידים בשאר מצות שהנשיא מציא שעיר זכר וגאכל וכהן משוח פרו ונשרף והיחיד מציא כשבה או שעירה בעבודת כוכבים שוין הן: **ושוין שאינו מציא אשם תלוי**. על שום לא הודע צתורה משום דגבי אשם תלוי כתיב (ויקרא ה) על שגגתו אשר שגג משמע מי שמציא חטאת על הודע דשגגת מעשה מציא אשם תלוי על לא הודע ילא משוח שאין מציא חטאת אלא בהעלם דבר ואשמעינן הכא אפילו לרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשוח חייב בשגגת מעשה מודה הוא שאין מציא אשם תלוי. ובמס' הוריות (י:) יליף מקרא מדכתיב בזהם תלוי (ויקרא ה) שגגתו שגגתו חטאתי תרי זימני מי שכל חטאו בשגגה ילא משוח שאין כל חטאו בשגגה שהרי בשאר מצות צריך העלם דבר: **שגגת מעשה**. בלא העלם דבר ה"ד: **הרי לבו לשמים**. ולא השתחוה זה לעבודת כוכבים לא מזיד ולא שוגג הוא^[כ] אלא לשמים שהרי לשמים נתכוין ואפילו היה יודע שזה הבית עבודת כוכבים הוא והוא משתחוה צתוכו לשמים אין כאן עונש שהרי אף משתחוה לבית הכנסת לא לבית הוא משתחוה אלא למי ששכן שמו עליה: **אלא דחזא אנדרטא ומגיד ליה**. שראה דמות^[כ] שהיו רגילין לעשות צדמות המלך והרואה אותו משתחוה לו לכבוד המלך ופעמים שעוזדין אותו זה ראה אחד שהיה נעבד ולא ידע שהוא נעבד והשתחוה לו: **אי דקצליה עליה באלוה**. שהשתחוה לו לשם עבודת כוכבים מזיד הוא:

^[כ] רש"י ד"ה ושון כי ואחד משוח במשמע:

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של רחוקים. כסס שאין ממש בקרובים, כך אין ממש ברחוקים (דברים יג ח). רבי אומר בשגגת מעשה. לחודים, וחכמים אומרים בהעלם דבר. כלומר עס שגגת מעשה כשאר מצות (הוריות יז). הרי לבו לשמים. דאי נמי צבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת (כריתות ג ובע"ז שבת עב). אנדרטא. זורת המלך שעושין לכבוד המלך והשתחוה לה ולא לשם אלהות (שבת עב).

מטבחות של קרובים אתה למד מה טיבותן של ר

מסורת הש"ס

(א) שבת עב: ז: (ב) נע"י מוס' לקמן סג. ד"ה א"ר אמינ'. (ג) נשבת קו. וט"ז: (ד) לעיל לה: שבת ע. ימות ו: (ה) ודף לג: כרימות כ: (ו) שבת ע. קג: כרימות ג. (ז) (בשבת איתא ור"י בר חיננא), (ז) [שבת ע: וט"ז], (ח) [סוכה לו: וט"ז], (ט) [נע"ע מוס' מכות ז: ד"ה אלא פרט ומוס' שבת עב: ד"ה באומר:],

תורה אור השלם

- דבר אל בני ישראל לאומר נפש כי תקטא בשגגה מכל מצות יי אשר לא תעשירה וְעִשָּׂה מאחת מהנה:

יקרא ד ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' השתחוואה נמי ללא וכו' השתחוואה נמי לחלק:

ואי לא קנליה עליה באלוה. אלא לכבוד המלך השתחוה לו לא כלום הוא דהא לא אכיון לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו**. שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו העלם דבר קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באתת מעבודותיה כסבור שעבודה זו מותר לה: **ורצא אמר לך**. לא הוי שגגת מעשה הכי אלא באומר מותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מוסר היינו העלם דבר**. ובהא אפילו רבנן מודו: ומשני אומר מותר דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר קיום מקלם וצטול מקלם**. כגון ים עבודת כוכבים בתורה שלא לזכות ושלא לקטר אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחם**. וכל עבודותיה בזהרה אחת הן לא תעבדם (שמות ט) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק סני לצרא**. דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה**. שי'אה מכלל לא תעשה כל מלאכה (שס) דשבת: **ללאו י'אה**. להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צכרת ולא צמיחה אלא בללא: **לחלק**. לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאצות מלאכות הנעשית במשכן וחיוב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לצדה אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאן דהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל וי'אל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו י'אל אלא ללמד על הכלל כולו י'אל: **השתחוואה נמי ללאו י'אה**. לקמן (דף סג.) אמר שלם השתחוואות נאמרו בזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא דרכה לכדאמרן לעיל [ז: ט:] אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה ואחת לדרכה ואחת לחלק מה השתחוואה מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה. ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא השתחוואה יתירא לאו לחלק י'אה אלא ללמד עליה שהיא בללא ולא צכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחיבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים י) וישתחו להם מיהו מכרת ומחטאת אפקה הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחס**

מהנה. גבי חטאת כתיב פעמים שחיב חטאת אחת על כולן כגון שוגג בשבת כסבור אין היום שבת אבל יודע היה שכל מלאכות שהוא עושה אסורות בשבת מציא קרבן אחד דחדא שגגה היא ופעמים שחיב על כל אחד ואחד כגון שהיז בשבת ויודע שהוא שבת היום ויש שבת בתורה ושגג במלאכות שלא היה יודע שהמלאכות הללו אסורות אלא מלאכות אחרות חייב על כל אחת ואחת שיש כאן שגגות הרבה: ר' יונתן מפרש טעמא דר' יוסי היכי משמע ליה האי מהאי קרא: **ועשה מאחס מהנה**. הוה ליה למכתב ועשה אחת מהנה אי נמי ועשה מהנה אי נמי ועשה אחת ולישמוק מדכתציהו הכי ש"מ למדרש כל חד וחד לחודה לחייבו על אחת ועל מאחת כלומר מקלם העצירה על הנה ועל מהנה כדמפרש הנה אבות מהנה תולדות. ולמדרשיניהו נמי כי הדדי הכי מדסמכי להדדי: **אחס שהיא הנה**. כלומר פעמים שהוא חייב על מזוה אחת חטאות הרבה והנה שהיא אחת פעמים שאינו חייב אלא אחת על מזות הרבה והכי משמע מאחת מחייב הנה מהנה מחייב אחת מדכתיב מ' יתירא. והשתא מפרש לה אחת כשעשה עצירה שלימה שנתכוין לכתוב שמעון וכתבו כולו מאחת על מקלתו נמי מחייב כגון נתכוין לכתוב שמעון ולא כתב אלא שתי אותיות חייב. ולהכי נקט שמעון משום דשתי אותיות ראשונות הוו להו שם בנקוס אחר כגון שם בן נח וה"ה גז מגדילא דן מדניאל אבל נתכוין לכתוב שם אחר כגון נפתלי ולא כתב ממנו אלא שתי אותיות לא מייחייב שאין כאן מלאכה בשום מקום: **מהנה חולדות**. דנפקא לן מדדמי להו לאצות והיינו מהנה כלומר מן הדומות להם: **אחס שהיא הנה**. דאמרן לעיל פעמים שמתחייב על כל אחת ואחת דהיינו על אחת הנה על מזוה אחת כמה חטאות כגון עושה מלאכות הרבה צודן שבת ושגגות מלאכות כדפרישית לעיל דיש כאן שגגות הרבה: **שגג שם וודון מלאכות**. יודע שמלאכות הללו אסורות בשבת אבל כסבור אין שבת היום כולה חדא שגגה היא: **דכולי עלמא לחלק י'אה**. דהכל מודים דכל היוצא מן הכלל ללא על י'אל אי לא נפקא לן מדוכתא אחריתי ומשום הכי אמר ליה פוק תני לצרא דאפילו לרבי יוסי חייב על כל אחת ואחת: **סיפוק לי מאחס מהנה**. לרבי אבא פריך נהי דמתניתין רבי יוסי היא דהשתחוואה ללאו י'אה מיהו תיפוק לן דחייב על כל אחת ואחת מהנה כדנפקא ליה לרבי יוסי בשבת דהא האי קרא גבי חטאת סתמא כתיב ודרכיה נמי בעבודת כוכבים הכי אחת ועשה אחת שעבד עבודת הרבה כגון זבוח מאחת ועשה מאחת כגון שחט סימן אחד לעבודת כוכבים דאשכחן ליה הכשר גבי חטאת העוף בפנים: **שצר מקל לפניו**. לשם עבודת כוכבים דדמי לשחיטה שצוצר מפרקתה וכגון דדרכה לעובדה צמקל כדאמרין במס' עבודת כוכבים צפ' ר' ישמעאל (דף גא.) עבודת כוכבים שעובדין אותה צמקל צצר מקל לפניו חייב: **אחס שהיא הנה**. פעמים שהוא חייב על עבודה אחת חטאות הרבה כגון שעבד עבודות הרבה: **צודון עבודת כוכבים ושגגת עבודות**. דידוע שעבודת כוכבים אסורה ציצוח אבל כסבור שמותר לקטר ולנסך ולהשתחוות: **האי שגגת עבודת כוכבים היכי דמי**. כלומר היכי מתוקם קרא בעבודת כוכבים הא לא משכחת לה שגגת עבודת כוכבים צודון עבודות הלכך לא נפקא לן בעבודת כוכבים חלוק מלאכות מהכא: **אלא מאהבה ומיראה**. יודע שאסורה עבודת כוכבים בעבודות הללו אבל שגג צכך כסבור שאין עבודת כוכבים בתורה מאהבה ומיראת אדם והוי כשגגת עבודת כוכבים וודון עבודות דמחייב חדא: **אלא באומר מוסר**. כסבור אין עבודת כוכבים בתורה ונהי דלא הוי שגגת עבודת כוכבים וודון עבודות אלא שגגת זה וזה מיהו קרא דקאמר הנה שהיא אחת כהכי מוקים לה: **דנעא מיניה רבא מרז נחמן**. במסכת שבת פרק כלל גדול (דף ע:): **להני קראי**. האי אחת והאי הנה: **ואילו בעבודת כוכבים (סגן) [תניא]**. לעיל [סא:] ושון רבי וחכמים שכהן משית בשעירה כיחיד: **והו לא מידי**. ליכא לשנויי מידי הלכך לא נפקא לן חלוק מלאכות בעבודת כוכבים מהכא אלא מהשתחוואה כאתקפתא דרב יוסף. והא דרבי זכאי דפטר לה בחדא נפקא (לקמן דף סג.) מלא תעבדם הכתוב עשאן עבודה אחת: הכי

אסורות בשבת אבל שבת ששבת היום (שס.) העלם זה וזה בידו. שבת ומלאכות, מזה. חייב אחת על כולן או על כל אחת ואחת (שס.) וכו' לא מיריד. אין לדון אחר דבר זה (סוכה יז:) מו ליכא לנאשויי מידי (ערוכין קג:) אין להשיב על כך (בימות לט. ודושין כא:) אין להקשות על דבר זה (נע"י זכ. סד.) אין להקטע בדבר זה (לקמן סז:).

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סב.

ואי לא קנליה עליה באלוה לא אכיון לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו**. שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו העלם דבר קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באתת מעבודותיה כסבור שמותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מוסר היינו העלם דבר**. ובהא אפילו רבנן מודו: ומשני אומר מותר דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר קיום מקלם וצטול מקלם**. כגון ים עבודת כוכבים בתורה שלא לזכות ושלא לקטר אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחם**. וכל עבודותיה בזהרה אחת הן לא תעבדם (שמות ט) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק סני לצרא**. דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה**. שי'אה מכלל לא תעשה כל מלאכה (שס) דשבת: **ללאו י'אה**. להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צכרת ולא צמיחה אלא בללא: **לחלק**. לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאצות מלאכות הנעשית במשכן וחיוב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לצדה אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאו דהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל וי'אל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו י'אל אלא ללמד על הכלל כולו י'אל: **השתחוואה נמי ללאו י'אה**. לקמן (דף סג.) אמר שלם השתחוואות נאמרו בזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא דרכה לכדאמרן לעיל [ז: ט:] אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה ואחת לדרכה ואחת לחלק מה השתחוואה מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה. ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא השתחוואה יתירא לאו לחלק י'אה אלא ללמד עליה שהיא בללא ולא צכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחיבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים י) וישתחו להם מיהו מכרת ומחטאת אפקה הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחס**

ואי לא קנליה עליה באלוה לא אכיון לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו**. שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו העלם דבר קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באתת מעבודותיה כסבור שמותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מוסר היינו העלם דבר**. ובהא אפילו רבנן מודו: ומשני אומר מותר דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר קיום מקלם וצטול מקלם**. כגון ים עבודת כוכבים בתורה שלא לזכות ושלא לקטר אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחת**. וכל עבודותיה בזהרה אחת הן לא תעבדם (שמות ט) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק סני לצרא**. דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה**. שי'אה מכלל לא תעשה כל מלאכה (שס) דשבת: **ללאו י'אה**. להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צכרת ולא צמיחה אלא בללא: **לחלק**. לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאצות מלאכות הנעשית במשכן וחיוב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לצדה אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאו דהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל וי'אל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו י'אל אלא ללמד על הכלל כולו י'אל: **השתחוואה נמי ללאו י'אה**. לקמן (דף סג.) אמר שלם השתחוואות נאמרו בזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא דרכה לכדאמרן לעיל [ז: ט:] אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה ואחת לדרכה ואחת לחלק מה השתחוואה מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה. ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא השתחוואה יתירא לאו לחלק י'אה אלא ללמד עליה שהיא בללא ולא צכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחיבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים י) וישתחו להם מיהו מכרת ומחטאת אפקה הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחס**

ואי לא קנליה עליה באלוה לא אכיון לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו**. שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו העלם דבר קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באתת מעבודותיה כסבור שמותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מוסר היינו העלם דבר**. ובהא אפילו רבנן מודו: ומשני אומר מותר דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר קיום מקלם וצטול מקלם**. כגון ים עבודת כוכבים בתורה שלא לזכות ושלא לקטר אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחת**. וכל עבודותיה בזהרה אחת הן לא תעבדם (שמות ט) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק סני לצרא**. דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה**. שי'אה מכלל לא תעשה כל מלאכה (שס) דשבת: **ללאו י'אה**. להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צכרת ולא צמיחה אלא בללא: **לחלק**. לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאצות מלאכות הנעשית במשכן וחיוב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לצדה אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאו דהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל וי'אל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו י'אל אלא ללמד על הכלל כולו י'אל: **השתחוואה נמי ללאו י'אה**. לקמן (דף סג.) אמר שלם השתחוואות נאמרו בזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא דרכה לכדאמרן לעיל [ז: ט:] אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה ואחת לדרכה ואחת לחלק מה השתחוואה מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה. ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא השתחוואה יתירא לאו לחלק י'אה אלא ללמד עליה שהיא בללא ולא צכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחיבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים י) וישתחו להם מיהו מכרת ומחטאת אפקה הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחס**

ואי לא קנליה עליה באלוה לא אכיון לשם עבודת כוכבים: **אלא לאו**. שעבד עבודת כוכבים מאהבה ומיראת אדם כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי גוונא דידע ליה לאיסור עבודת כוכבים בכל עבודות שלה לאו העלם דבר קרי לה אע"פ שנעלם ממנו איסור אהבה ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא א"כ נעלם ממנו עיקר עבודת כוכבים באתת מעבודותיה כסבור שמותר לעבוד עבודת כוכבים כסבור אין עבודת כוכבים בתורה: **אומר מוסר היינו העלם דבר**. ובהא אפילו רבנן מודו: ומשני אומר מותר דקאמינא היינו דקא עקר לה לגמרי: **העלם דבר קיום מקלם וצטול מקלם**. כגון ים עבודת כוכבים בתורה שלא לזכות ושלא לקטר אבל המשתחוה מותר: **אינו חייב אלא אחת**. וכל עבודותיה בזהרה אחת הן לא תעבדם (שמות ט) הלכך אין כאן חלוק חטאות: **פוק סני לצרא**. דטעות הוא ולקמן מפרש טעמא: **הבערה**. שי'אה מכלל לא תעשה כל מלאכה (שס) דשבת: **ללאו י'אה**. להוציאה מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה לא צכרת ולא צמיחה אלא בללא: **לחלק**. לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת שהיא מאצות מלאכות הנעשית במשכן וחיוב עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לצדה אף כל שהוא אב מלאכה אס עשאו דהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה בכלל וי'אל מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו י'אל אלא ללמד על הכלל כולו י'אל: **השתחוואה נמי ללאו י'אה**. לקמן (דף סג.) אמר שלם השתחוואות נאמרו בזהרת עבודת כוכבים אחת לשלא דרכה לכדאמרן לעיל [ז: ט:] אזהרה מניין ת"ל לא תשתחוה ואחת לדרכה ואחת לחלק מה השתחוואה מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה אף כל עבודה ועבודה בשוגג חייב עליה חטאת לעצמה. ותנא דר' זכאי סבירא ליה כר' יוסי דההוא השתחוואה יתירא לאו לחלק י'אה אלא ללמד עליה שהיא בללא ולא צכרת ואין חטאת על שגגתה ואע"פ שחיבין עליה מיתה דהא גבי סקילה כתיב (דברים י) וישתחו להם מיהו מכרת ומחטאת אפקה הלכך לא משכחת קרא בעבודת כוכבים לחלק: **מאחס**

אסורות בשבת אבל שבת ששבת היום (שס.) העלם זה וזה בידו. שבת ומלאכות, מזה. חייב אחת על כולן או על כל אחת ואחת (שס.) וכו' לא מיריד. אין לדון אחר דבר זה (סוכה יז:) מו ליכא לנאשויי מידי (ערוכין קג:) אין להשיב על כך (בימות לט. ודושין כא:) אין להקשות על דבר זה (נע"י זכ. סד.) אין להקטע בדבר זה (לקמן סז:).

קלז א מ"י פט"ו מהל' שגגות הלכה א סג עשין רי: קלח ב מ"י שס פ"ו הלכה ג: קלמ ג מ"י שס הלכה ב: ד [מ"י פ"ג מהל' ע"ז הליד טוש"ע י"ד ס"י קלט סע"ג:] קמ ה ו ז מ"י פ"ו מהל' שגגות הלכה א: קמא ח מ"י שס הלכה ד:

מוסף רש"י

ואי לא קבליה עליה באלוה לא כלום הוא. דכיון דלא נעשה לשם עבודת כוכבים, השתחוואה דירידה לאו כלום היא (ברכות ז.). הבערה דלאור יצאה. שהיתה בכלל לא תעשה כל מלאכה, חורה והיאמה מכללו פוטט בה לא לעצמה, לומר לך שאינה צמימת כ"ד כשאר מלאכות אלא בללא זה לבדו (פסחים ה.) ובעינן יבמות ז. ולענין שאין חייבין עליה כרת (זה) וסקילה כשאר מלאכות אלא מה שאמרו בה (שבת ז.) לחלק יצאה. שלא תאמר אינו חייב סקילה עד שיחלק שבת בכל מלאכות, לךך יחמה הבערה מן הכלל לחלק, מה הבערה מיוחדת שהיא אב מלאכה ומייב עליה כרת וסקילה בפני עצמה, אף כל שהיא אב מלאכה (יבמות ז.) או: שלא תאמר שהשם ארבעה או חמשה אבות מלאכות בשוגג אינו חייב אלא אחת, דהא מה לא איכא בסולא ומד כרת, לסיכך פטט בה בפני עצמה להקטף אליה, מה היא מיוחדת ומייבין עליה לעצמה כ"י (פסחים ה.) ובעינן לעיל (זה:). רעשה מאחת מהנה. האמור לענין חטאות, הוה ליה למכתב ועשה אחת ולשמוק, ליימר ליה שארם, מ"ס דמאחת וכל מינית מהנה לדרשא ודרוש הכי פעמים שכל מעשה עבירותיו חסוב אחת ופעמים שהוא קרוי הנה לשון רבים (שבת ז.). מאי טעמא דר' יוסי. כלומר מאי דריש ביה, דלכתי מ' דמהנה ומ' דמאחת למאי אתא (שס.) אחת מאחת הוה מהנה. אחת הוה ליה למכתב וכתבי מזהר, וכן נמי הנה הוה ליה למכתב וכתב מהנה, ודרוש אחת והנה בלא מ"ס הכי, פעמים אחת שהוא הנה, שבת אחת לבדו הוא מחלל ויש כאן חטאות הרבה, דלולי בנת מלאכות, ופעמים הנה שהוא אחת, מלאכות הרבה עשה ואיני חייב אלא אחת, דבהיך מרי גוויי איכא למשמע ועשה אחת ומייב הנה ואיכא למימר נמי הכי ועשה אחת הנה, שיימוי הוי אחת אע"פ שכן הנה ומ"ס ימירה לרבות שהכתוב שם משמעון, דלע"ג שנתכין לעשות מזה גדולה, הוואיל ושמ' אותיות הראשונות שם בנקוס אחר הן חייב, והיינו מאחת, מקלם המלאכה ולא כולה, חייב חטאת (שס) ועי"ש (קג.) מהנה תולדותיו. לרבות תולדות, כלומר היוצאות מן האבות (שס.) אחת שהיא הנה. דלמתיך שחיב על כל אחת ואחת מאי היא, כגון שעשאן צודון שבת ושגגת מלאכות, דאיכא שגגות טונא (שס.) הנה שהורא אחת. דלמתיך פעמים שחיב אחת על כולן מאי היא, כגון שגגת שבת וודון מלאכות, דידוע שהמלאכות